

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки
Миколаївської обласної військової адміністрації
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
Навчально-науковий гуманітарний інститут

МАТЕРІАЛИ

Національний університет
кораблебудування
імені адмірала Макарова

Навчально-науковий
гуманітарний інститут

VIII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО- ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

м. Миколаїв
4 квітня 2025

54025, м. Миколаїв, пр. Героїв України 9,
тел.: +38(0512)42-47-33

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН ТА
ФІЛОСОФІЇ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК:
ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ**

Матеріали VIII Всеукраїнської студентської
науково-практичної конференції

4 квітня 2025 року

МИКОЛАЇВ

2025

УДК 1: 3: 001: 8 (062.552)

А 38

Науковий редактор: Людмила Матвієнко, кандидат історичних наук, доцент

Редакційна колегія: Ірина Ворчакова, кандидат політичних наук, доцент;

Оксана Гінкевич, кандидат педагогічних наук, доцент;

Людмила Мухіна, кандидат психологічних наук, доцент;

Оксана Патлайчук, кандидат філософських наук, доцент;

Михайло Федоренко, кандидат історичних наук, доцент;

Ірина Шаповалова, кандидат філософських наук, доцент.

Затверджено Вченою радою НУК

Протокол №4 від 25.04.2025

А 38

Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук: перспективи та виклики: матеріали VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. 4 квітня 2025 року. Миколаїв : НУК ім. адм. Макарова, 2025. 721 с.

У матеріалах конференції подається комплексний аналіз актуальних проблем соціально-гуманітарних наук. Зокрема розглядаються психолого-педагогічні проблеми становлення особистості, осмислюються трансформації та перспективи сучасного соціального і політичного процесу; визначається специфіка дискурсу історії та розвитку регіональних медіа.

Матеріали конференції стануть у пригоді дослідникам соціально-гуманітарних наук, магістрантам, студентам.

УДК 1: 3: 001: 8 (062.552)

© Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, 2025

Мацик М. О., Мухіна Л. М. Емоційний інтелект як чинник запобігання професійному вигоранню	613
Джафарова Р. І., Мухіна Л. М. Особливості та методи зниження стресу у школярів	617
Кулик Л. В., Рогальська-Яблонська І. П. Прокрастинація як психологічна проблема у професійному середовищі.....	620
Рудзінська Н., Куриленко Т. В. Психологічна реабілітація дітей у воєнний час засобами природотерапії	624
Задера Є. О., Куриленко Т. В. Пошук сенсу життя в сучасному світі.....	628
Семенів Ю. П., Куриленко Т. В. Використання природотерапії у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами: психолого-педагогічний та соціально-філософський вимір	632
Подопрігора К. С., Марущак О. В. Соціально-психологічні чинники дружби дітей у молодшому шкільному та підлітковому віці	636
Найдьонова І. О., Марущак О. В. Психологічні особливості формування та розвитку соціально-комунікативних умінь та навичок у дитини з розладами аутичного спектру	639
Демкова Н. Ю., Рогальська-Яблонська І. П. Психологічний супровід процесу адаптації дітей шестирічного віку до навчальної діяльності	643
Іщенко Я. П., Ларченко І. В. Психологічні особливості когнітивного функціонування осіб у зонах бойових дій	646
Сугакова П. В., Сонечко О. С. Психологічні виклики сучасності	651
Луценко О. О., Сонечко О. С. Психологічний стан спортсменів у воєнний час: проблеми та шляхи їх подолання	654
Українець Л. В., Карсканова С. В. Усвідомлення життєвого шляху як фактор особистісного зростання	657
Попович В. О., Старченко А. В. Неповна сім'я як фактор ризику низької самооцінки та підвищеної тривожності у дітей молодшого шкільного віку	662
Афанасьєва Т. О., Рогальська-Яблонська І. П. Формування у дітей дошкільного віку нормативної поведінки в ігровій діяльності	667
Дігтяренко В. Ю., Литвиненко І. С. Розвиток саморефлексії як механізм ефективної самодопомоги особистості	671
Мочалова О. Особливості роботи психологів в дошкільних закладах з гіперактивними дітьми.....	674
Малюженко М. В., Литвиненко І. С. Розвиток резилентності у дітей молодшого шкільного віку як властивості особистості	677
Полякова А. О., Філатова О. С. Вплив сучасних медіа на свідомість і поведінку	680

Keywords: friendship, primary school age, adolescenc, interpersonal relationships, sympathy.

УДК 159.922.762

Найдьонова І. О.

група 5841м,
Навчально-науковий педагогічний інститут імені В.О. Сухомлинського
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Миколаїв, Україна
irinajdonova7@gmail.com

Марущак О. В.

кандидат філософський наук, старший викладач кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін та філософії
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Миколаїв, Україна
a.marushak@ukr.net

Психологічні особливості формування та розвитку соціально-комунікативних умінь та навичок у дитини з розладами аутичного спектру

Розглянуто поняття «комунікація», особливості комунікації та соціальної поведінки дитини з розладами аутичного спектра (РАС) . Визначено психологічні особливості та умови формування та розвитку соціально-комунікативних навичок дитини з РАС.

Ключові слова: комунікація, соціальна поведінка, розлад аутичного спектра, психологічні особливості.

Постановка проблеми. Актуальність вивчення проблематики формування та розвитку соціально-комунікативних умінь та навичок у дітей з розладами аутичного спектра на соціальному рівні визначається помітно збільшеною за останні десятиліття кількістю дітей з даною нозологією.

Мета дослідження. З психологічної точки зору в основі адаптації дитини до вимог соціуму та будь-якого мікроколективу лежать саме комунікація та соціалізація, а також, як ми наразі доведемо, їх базові складові – соціально-комунікативні уміння та навички.

Актуальність дослідження. Практично усі дослідники феномену РАС (L. Kanner, В. Prizant, М. Rutter, Н. Tager-Flusberg, О. Баєнська, С. Морозова,

О.Нікольська, Т. Скрипник, В. Тарасун, Г. Хворова, М. Шеремет, Д. Шульженко) наголошують, що одним з головних порушень, що перешкоджає успішній адаптації, соціалізації та розвитку дитини з даним типом дизонтогенезу є недостатній розвиток, а по ряду даних і відсутність, потреби та здатності до спілкування, що проявляються у вигляді ухиляння від контакту, темповому відставанні або тотальній відсутності розмовного мовлення, нездатності зав'язати чи підтримати розмову, відсутності діалогових форм взаємодії, нерозуміння емоційних проявів, дисгармонійності когнітивного розвитку та інших специфічних особливостей [2;5].

Виклад основного матеріалу й обґрунтування результатів дослідження. Поняття «комунікація» визначають виходячи з різних підходів та тенденцій у науці. Спираючись на соціологічно-орієнтований підхід визначаємо поняття «комунікація» як механізм за допомогою якого стає можливим існування та розвиток людських відносин; спілкування, передача інформації від людини до людини; смисловий, ідеально-змістовний аспект соціальної взаємодії. Інформаційно-орієнтований підхід визначає «комунікацію» як процес перекодування вербальної сфери у невербальну та невербальної у вербальну сфери; процес обміну інформацією; передавання інформації [1;3].

Вітчизняні науковці (К. Островська, Т. Скрипник, Д. Шульженко, В. Щербата та інші) відзначають особливості психічного розвитку дітей з розладами аутичного спектра, серед них проблеми соціалізації, комунікації та стереотипний характер поведінки. При цьому проблеми соціалізації та комунікації вчені розглядають як основні критерії діагностики розладів аутичного спектра [4; 5]. Т. Скрипник робить наголос, що дітей з РАС характеризують проблеми розуміння інших людей; проблеми адекватного самовираження та передачі інформації; труднощів процесі підтримки соціально-комунікативної взаємодії та взаємообміну інформацією. У дослідницьких роботах К. Островської розглянуто основні завдання психологічної корекції розвитку дітей з розладами аутистичного спектра: встановлення контакту та подолання негативізму при спілкуванні; пом'якшення характерного для цих дітей сенсорного та емоційного дискомфорту; підвищення психічної активності дитини у процесі комунікації з дорослими та дітьми; подолання труднощів організації цілеспрямованої поведінки; подолання девіантних форм поведінки (агресія, негативізм) [4]. Формування соціально-комунікативних умінь та навичок у дітей з РАС повинно забезпечуватись за специфічних умов: організаційно-педагогічних; загально дидактичних; технологічних.

У корекційно-виховній та психолого-педагогічній роботі з дітьми з РАС надзвичайно важливе значення має дотримання принципів індивідуального та диференційованого підходу, що впливає із поліморфної природи РАС та

різноманітності проявів даного порушення [5].

Висновки. Отже, хочемо наголосити, що формування соціально-комунікативних навичок для дітей з РАС є особливою проблемою, неможливо прогнозувати, з якою швидкістю та якістю будуть формуватися соціально-комунікативні уміння та навички у кожної конкретної дитини. Оволодіння соціально-комунікативними навичками є основним та значущим кроком на шляху до соціалізації та інтеграції дитини з розладами аутичного спектра у суспільство. У процесі формування соціально-комунікативних навичок загалом та, зокрема, мовленнєвого розвитку у дітей з РАС прогнозується позитивна динаміка за умови забезпечення спеціально організованої, цілеспрямованої, послідовної та систематичної корекційно-розвиткової роботи з психолого-педагогічної корекції, а також розвитку мовлення та соціально-комунікативних умінь і навичок.

Список використаних джерел

1. Вашека Т. В., Гічан І. С. Психологія спілкування: навч.-метод. комплекс. Київ: Книжкове вид. НАУ, 2006. 184 с.
2. Кобильченко В.В. Рушійні сили психосоціального розвитку як проблема психологічної теорії особистості / В.В. Кобильченко. Дитина із сенсорними порушеннями: розвиток, навчання, виховання. Вип. 4. [зб. наук. пр.] / за ред. А. А. Колупаєвої. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. С. 12–22.
3. Орбан-Лембрик Л. Є. Соціальна психологія: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2003. 448 с.
4. Островська К. О. Аутизм: проблеми психологічної допомоги: навч.посіб. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2006. 110 с.
5. Скрипник Т. В. Феноменологія аутизму. Київ: Вид-во “Фенікс”, 2010. 388 с.

Naidonova I. O.

5841m group,

V.O. Sukhomlynskyi Educational scientific pedagogical institute

Admiral Makarov National University of Shipbuilding

Mykolaiv, Ukraine

irinajdonova7@gmail.com

Marushchak O. V.

Candidate of Philosophical Sciences, Senior Lecturer

Admiral Makarov National University of Shipbuilding

Mykolaiv, Ukraine

a.marushak@ukr.net

Psychological features of the formation and development of social and communicative abilities and skills in a child with autism spectrum disorders

The concept of "communication," the features of communication, and the social behavior of children with autism spectrum disorder (ASD) are examined. The psychological characteristics and conditions for the formation and development of social and communicative skills in children with ASD are determined.

Keywords: communication, social behavior, autism spectrum disorder, psychological characteristics.